

hotel nič slišati o njej. Ali cesar, ki bi bil rad Tirolsko z zemljami svoje rodovine spojil, pritiskal je na sina toliko časa, da je obljubil se poročiti z Marjeto. In ta je samo še čakala ugodne prilike, da bi svojega moža pognala, in je med tem skrivaj vse pripravljala za povoljen izid. No, in nekega dne, ko je Janez z nekoliko služabniki iz grada Tirolskega, kjer je navadno bival, na izprehod odjezdil, je domu se povrnivši grad zaklenjen dobil in vse svoje ljudi iz njega izgnane. Tudi v druge gradove ga niso pustili; slednjič je bil primoran gostoljubja iskati pri patrijarhu oglejskem, kjer je celih pet mesecev preživel čakajoč na rešitev svoje tožbe pri stolici papeževi. Al Marjeta se je malo zmenila za groženje papeževo. Ko je mladi Janez previdel, da je vsa nada njegova po vodi splavala, povrnil se je domu v Prago l. 1342.

Proti koncu meseca junija tega leta je popustil kralj zopet Česko, in je šel na svojo grofijo Luksenburg. Vlado nad Česko in njej pripojenimi zemljami je prepustil svojemu sinu Karolu na dve leti, izgovorivši si za ves ta čas 5000 griven srebra. Ob enem se je zavezal, da pred tem časom ga ne bode nazaj. Tako daleč tedaj je prišlo! Vsega tega ponižanja pa je bil kralj sam kriv, ker je bil začel zopet po stari navadi gospodariti in posestva kronina, ki jih je Karol nazaj jemal, z novega razmetavati.

Nesloga med očetom in sinom se ni koj podela in se je pokazala tudi v nastalem obravnavanju s cesarjem zastran Tirolskega. Cesar Ludovik je samovoljno razvezal zakon Marjetin z Janezom, sinom kralja českega, in jo je dal poročiti s svojim sinom Ludovikom. S tem pa je cesar veliko pohujšanje po vsem kristijanskem svetu naredil in ne samo duhovenstvo, nego tudi svetni knezi, katerim je mladi Janez svojo krivico potožil, odvrčali so se od njega. Celo dosedanji zvesti prijatelji in privrženi njegovi so nad tem njegovim činom nezadovoljnost pokazovali in se ga ogibali, in v državi se je uže jelo misliti o tem, da bi ga odstavili. Cesar je prišel v zelo neprijetne in nevarne okolnosti in je zato gledal, da bi se z lepa pogodil s kraljem Janezem in njegovim sinom, posluživši se lokavo razpore, ki je ta čas v rodbini luksenburški vladal. Pogajal se je posebej s kraljem Janezom, in posebej z njegovimi sinovi; ali k čemur je privolil oče, k temu niso hoteli privoliti sinovi, in kar so le-ti s cesarjem dognali, tega ni hotel potrditi oče. Na vse vrh se je zgodilo še nekaj novega.

Leta 1342. je umrl papež Benedikt XII., in za naslednika mu je bil izvoljen nekdanji odgojitelj in iskren prijatelj Karolov, gori omenjeni kardinal Peter Rosierski, ki se je imenoval Klement VI. Ta pa je bolj ostro na noge stopil proti cesarju zaradi cerkvenega razpore, in ni bil gluh na ono gospodo nemško, katera je delala na to, da cesarja odstavi in novega izvoli. Najspodobniši mož za rimsko-nemškega cesarja se je papežu videl njegov odgojenec mejni grof Karol. Zato je delal pred vsem drugim na to, da bi se oče in sin z lepa pogodila, in z njim skupno delala na isto svrho.

Nasledek papeževega prizadevanja je bil, da je l. 1344. šel Karol k svojemu očetu v Luksenburg, od koder sta potem skup šla v Avinjon k Klementu VI., ki je bil njunega prihoda tako vesel, da jima je vse kardinale naproti poslal. Tu je izposredoval papež popolno in dokončno zmirjenje očetovo s sinom, pa tudi proti cesarju Ludoviku, svojemu občnemu neprijatelju, so se spojili. Najvažnije za Čehe pa je bilo obravnavanje Karolovo z dvorom papeževim, da bi Česka prišla izpod nadoblasti metropolitov nemških. Kar se je več stoletij zastoj želelo, česar najmočnejši vladarji česki, Bretislav I. in oba Otakarja niso mogli doseči, kar je znala vsak pot zмести politika nemška, to se je sedaj

zgodilo. Škofija praška je bila povišana na metropolo ali nadškofijo, in to je dosegel mejni grof Karol brez posebne težave s tem, da je upotrebil okolnosti, katere so bile tej svrhi tako prijazne, kakor še nikdar ne. Ta prošnja Karolova je bila popolnem opravičena, in papež jo je rad vslišal. No, da-si se papežu ni bilo treba ozirati na nobene ozire, ker je cesar Ludovik bil uže tako rekoč odstavljen, mogunški nadškof, dosedanji metropolit česki, pa v nemilosti pri stolici papeževi, vendar je moral Karol svojo prošnjo podpreti z dovoljnimi dokazi, da je res potreba lastnega metropolita Česki. Pri-seči je moral na naslednji točki: 1) Da je češčina kot jezik slovanski do cela različna od nemščine; 2) da je daljave od Mogunca do Prage 12 dni hoda, in se deloma mora iti skozi tuje škofije. Na to je dne 30. aprila leta 1344. izdal Klement VI. slavno bulo, vsled katere je škofijo praško vzel iz pravomočnosti nadškofa mogunškega, in jo povišal v nadškofijo, ter jej podredil škofijo olomuško, in novo škofijo, ki se je imela še le ustanoviti v Litomišlju. Še druga bula od 5. maja je podelila nadškofu praškemu pravo kronati kralja českega. (Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Wabashe v severni Ameriki 4. jan. — Ko sem Vam zadnjič popisoval našo ljudsko veselico („fair“), pač se nam še nobenemu sanjalo ni, da ravno tiste dni, ko smo se mi tukaj tako radovali in druge burke brili — akoravno za dobrodelen namen, je v Ljubljani na mrtvaškem odru ležal in potem tudi pokopan bil slovenski velikan dr. Janez Bleiweis; če bi bili mi to vedeli, nihče izmed nas tukaj bivajočih Slovencev bi se ne bil vdeležil veselice, vsi bi bili žalovali z vami rojaki. K nam je prišla žalostna novica še le okoli Božiča in da nas je hudo potrla, si lahko mislite. Veselilo nas je le to, da ste ga tako slovesno pokopali, kakor nobenega pred njim niste in menda tudi nobenega za njim ne bode. A kaj pomaga vse to! Njega ni in ga ne bode več, zguba je nenadomestljiva. Želeti je, da bi „Novice“, katere je on porodil in 40 let tako izvrstno vredoval, ostale tudi še dalje njegove, Bleiweisove „Novice“. Prav res milujemo vas zaradi te velikan-ske nesreče, ki je zadela ves slovenski narod. Mi smo tukaj molili marsikateri očenaš za blagor duše ranjcega. — Še nekaj o vremenu. Po pismih in časnikih zvemo, da imate v Evropi sploh in v Ljubljani posebej nenavadno gorko in lepo vreme, kakoršnega stari ljudje ne pomnijo. Tudi pri nas je čuda lepa zima. Pač je padel sneg uže oktobra meseca, pa se je skesal in naglo skopnil, mraz je odjenjal in do zdaj je bilo gorko, kakor spomladi; še le včeraj smo dobili za kaka dva palca na debelo snega, pa mraza vendar še ni tacega, kakor je tukaj navaden pozimi. — Slednjič prisrčen pozdrav od nas tu bivajočih Slovencev rojakom po vseh slovenskih pokrajinah!

Z Dunaja 23. jan. — Pred tremi dnevi se je zopet pričelo zborovanje državnega zbora in bili ste obe stranki, desnica in levica skoraj v popolnem številu navzoči, — pripravljeni za bitko, — katere pa v prvi seji še ni nihče pričel. — Dnevni red ni bil posebno zanimiv, in kar je bilo važnejega, odložilo se je za jutrajšnjo sejo, pri kateri ima na vrsto priti obravnava o predlogu justičnega odseka zaradi poškodovanja zarubljenih zemljišč (načrt tega predloga so „Novice“ uže priobčile). V prvi seji bil je zanimiv razgovor o Führenkranz-ovem predlogu, po katerem naj bi državni uradniki ne imeli pravice izvoljeni biti v državni zbor. — Temu predlogu nasproti pa je levičar Friedman trdil, da noben uradnik

ni toliko odvisen od vlade, kakor so pa drugi odvisni od časnikov; hudo je udrihal po „Neue fr. Presse“ in družih nji enakih časnikih, tako, da je s tem mnogo truda prihranil desniškim časnikom. — Pozneje je hotel svoj govor nekaj popravljati in mu ojstrino jemati, pa se mu ni pustilo. — Levičarji si pogum delajo, pa jim ne gre reč iz srca; za zdaj previdijo, da tako ne bo šlo, morali bodo iznajdi nov način nagajanja, pa mi-slim, da se ne motim, ako trdim, da se bodo pri tem še bolj razdrobili. — Odseki zborniški zdaj hitijo delati, javnih sej pa bo zdaj le malo.

V Gorici 22. jan. — Dne 14. t. m. je bil v gledišči v „Nov.“ napovedani koncert za zimsko kuhinjo, o katerem se je v prvo v Gorici izkazovala virtuoziinja na glasoviru, gospa Lucila Podgornik-Tolomei („Sočinega“ urednika soproga). „L' Eco del Litorale“ piše o njej tako-le: „Težko je je pričakovalo občinstvo; kakor hitro je začela igrati, bil je vsak prepričan, da je kar se more reči zmožna umetnica, ki ima glasovir popolnoma v svoji oblasti („tratta l' instrumento con una maestria veramente singolare“). Poslušalci so bili vsi zbrani in tihi ko je igrala neko Litzovo „fantazijo“ (spremljevala jo je godba Hess-ovega polka) in pozneje neko „fugo“ Bachovo. Vse težave je gospa P. premagovala čudovito lahko, zvesto in natančno; bila je cela ploha nôt, ali vse je jasno, razločno izrazovala, da se jej je bilo čuditi. Ploskali so ji živo in dolgo, da se je morala večkrat na odru prikazati; prejela je tudi krasen šopek v priznanje. Obe skladbi je morala ponoviti, in vsi želé, da bi jo mogli v kratkem spet slišati.“ Tako piše italijanski „Eco“. In vendar — koliko zaprek je bilo — tajnih in javnih — predno je — slovenskega moža soproga (Dunajčanka) mogla pokazati svojo res izvrstno umetnost v našem gledišči! Znabiti je bolje, da zamolčim, kar se je pred koncertom godilo, zamolčati pa ne smem, kar se je godilo med koncertom. Ne vem, kdo in s kakim instrumentom je imel gospó Podgornikovo menda pri drug! točki spremljati, in ko je imel začeti, najde dotične note — izrezane; ali to ni spravilo koncertistinja v zadrego, marveč odlikovala se je še bolj njena umetnost. „Suroveža“, ki je nôte ukradel, „Eco“ hudo in ojstro obdeluje, in po pravici. Kazen od naše strani naj mu bode — molčanje. — Sodelovali so pri koncertu še tri gospodje in ena italijanska pevkinja. Donesel je 340 gold. — K pogrebu rajncega preč. škofa tržaškega Jurija Dobrile so šli 18. t. m. iz Gorice tri gg. kanoniki: mons. prošt Valussi, mons. Štef. Bensa in Alojzij dr. Zorn. — V bolnišnico usmiljenih bratov v Gorici je bilo preteklo leto sprejetih 918 bolnikov, izmed katerih je ozdravilo 208, umrlo 67, neozdravljenih ostalo 12. — Potrjena so nova pravila „Slovenskega bralnega in podpornega društva v Gorici“, to je, čitalnične podružnice. — Veteransko društvo ima danes svoj občni zbor. — Zadnja „Soča“ je bila konfiscirana zavoljo nekega dopisa iz Volovskega v Istri, pa se je napravil brž drugi natis.

Iz Istre 20. jan. — Priobčite, drage „Novice“, tudi vé žalostne vesti iz naših krajev, kakor jih objavlja naša „Edinost“ v Trstu. Če ne vsega, vsaj nekoliko posnenite, da svet izvé, kako se nam godi.

Tužna Istra! tako se odmeva in se bo odmevalo, ako ne dojde prava pomoč. Istran je sužen na svoji lastni zemlji; lahonski karnijeli in domači renegati, zapeljani p tujih elementih, neusmiljeno ga zatirajo in tirajo vedno v večjo bedo. Če se kje pogreša enakopravnost, gotovo se v Istri o njej še govoriti ne more. V uradnih se uraduje izključljivo italijanski; naš ubogi kmet, neumeč italijanščine, mora v uradnijo s tolmačem, drugače se mu navadno vrata pokažejo. Pa ne

le pri okrajnih uradnih, temuč tudi v čisto slovanskih občinah, ki so v narodnih krogih na dobrem glasu, uraduje se le italijanski. Gotovo so svetu take nedopustljive pregrebe znane, le žalibog, da se nič ne ukrene proti onim županom. Tajniki v naših narodnih občinah, ki našega jezika niso zmožni v pisavi in govoru, naj se vendar enkrat odstranijo! Narodna stvar ima vsakako več pomena, nego tajnikova oseba. Zakaj bi vsa občina zaradi tajnika trpela? Pri vsem tem pa smo še dobili šolski list z naslovom „L' Istria“. No, to vam je cigan!

Lahonska sodrga v Istri, sestavljena kakor povsod drugod iz domačih renegatov in priromanih karnijelov, začela je to leto izdajati omenjeni list z namenom: zabraniti daljno hrvaščenje prebivalstva, da se odstrani na ta način barbarstvo na deželi in tako pridobi Istra starodavno lice italijanstva! Prepredrzo vsiljuje italijanska propaganda svoj listič, kamor le more. Šolskim vodstvom, kakor slišim, pošilja ga zastonj, ne vem, s kakošnim namenom in na čegav račun. „L' Istria“ hoče Slovane v Istri, kojih je vendar večina, popolnoma ugonobiti in smatra Istro za popolnoma italijansko, ki se je pa sem ter tje vsled tujega (hrvatskega!) pritiska pohrvatila!! Res čudni ljudje so isterski lahončki! V drugi številki donša ta list uvodni članek: „Le nostre scuole popolari“, v kojem obsoja novo ljudsko šolo na deželi kot propadajočo, ker se vriva v njo hrvaščina! Na čuden in smešen način trdi, da je v vseh ljudskih šolah v Istri italijanski jezik prvi in edino koristen. Pa zakaj? V vseh uradnih se uraduje italijanski, povsod v javnosti se čita in piše italijanski, kaj treba tedaj slovanščine? — Žalibog, mili naš jezik je v Istri v vseh uradnih tuj, prisiljen je naš ubogi brat — Istran, italijanski kramljati ali s tolmačem zapravljati svoje premoženje in dragi čas. Kedaj zasije lepša zarja ubozemu Istranu? Kedaj se bo njegov jezik čislal v uradu enako drugim? Prepredrzo ali tudi smešno je zahtevanje novega lista, naj se uvede v naše ljudske šole italijanski jezik ko učni jezik! Grdo trdi „L' Istria“, da se vzgaja v narodni ljudski šoli panslavizem. Da, čas je uže tukaj, da se vname oni kulturni boj tudi v tužni Istri in izvé italijanska propaganda, da Istra je slovanska zemlja.

Čas je nastopil, da se v naših občinah odstrani, kar je tujega, da se osrčimo in zedinimo Slovani v Istri ter gospodarimo sami na svojih tleh. Ne mastimo dalje tujca, odtrgajmo se izpod tujčeve pete ter borimo se za sveto reč. Občinskim predstojnikom pa priporočamo še enkrat toplo, naj ne ravnajo v prihodnje z milim jezikom, kakor do sedaj! Ne ostanimo še dalje podlaga tujčevi peti! Zakaj se sami zatiramo in valjamo v blatu? Otresimo italijansko suknjo in pokažimo, da Slovani nismo barbari nasproti renegatom in „irredenti“, da imamo jezik sposoben za uradovanje. Zahtevajmo sedaj tem bolj strogo svoje pravice, in lepša zarja mora zasijati tudi na tužnega Istrana!

Iz Kostanjevice 21. pros. (*Kuga med krškimi raki.* — *Novo občinsko svetovalstvo.* — *Bralno društvo.*) Minulo leto je bilo po časopisih brati, da je po nemških pokrajinah razsajala med raki kuga, tako da so po nekaterih vodah popolnoma zatrti. Takrat smo mislili, da se za naše rake, ker je Krka vendar daleč od okuženih vod, ni bati, pa smo se zmotili. Uže kakih 7 tednov je tega, kar so tukajšnji ribči začeli opazovati, da se ob kraji Krke nahajajo mrtvi raki, a danes je teh mrličev povsod po Krki videti. Pravijo, da, če bo tako šlo, kmalu ne bomo več imeli krških rakov. Bolezen pa ni omejena samo na kaki gotovi kraj, temveč razširjena je po celi Krki. Kako je neki z raki v Kolpi? — Danes je bila pri nas volitev občinskega svetovalstva, ki je tako-le izpadla: župan gospod Anton Štravs iz Kosta-

njevice; svetovalci: gospodje Ivan Kuntarič, Franjo Marešič, Franjo Bučar in Anton Sekula; vsi iz Kosta-njevice. — Bralno društvo, katero je bilo sv. Silve-stra večer priredilo svojo prvo veselico v zadovoljnost vseh, ki so se je udeležili, napravi 5. svečana drugo veselico, in sicer v spomin našega prvega buditelja Va-lentina Vodnika.

L. A.

S Šenturške gore 20. jan. — Cveticam se pa letos na naši gori tako mudi, da človek ne vé, ali so nor-čave ali kali. Ne zmeneče se zato, da imamo po pratiki jedva tretji del zimskega časa za hrptom, rijejo ti kar po sili na beli dan, kakor da bi vedele za predpust in bi rade služile za venčke po zakonskem stanu zdihajo-čim dekletom. Od mojega zadnjega sporočila prikazale so in razcvetajo se s prejšnjimi vred te-le nove cvetice: „dišeča vijolica“ (*Viola odorata*), „pasja vijolica“ (*Viola canina*), „zlatolistnica“ (*Chrysosplenium alternifolium*), „navadna plućnica“ (*Pulmonaria officinalis*), „pusta kreša“ (*Cardamine hirsuta*); po njivah pa „Sheradria arvensis“. Vse te cvetice pobral sem včeraj ob potu gredé v Kam-nik, povezal jih v šopek in pustil ga v gostilni pri „Fi-scherju“ slehernemu na ogled, kdor bi utegnil o tem kaj dvomiti. Tudi zaželke jele so buditi se iz svojega zimskega spanja. Tako, na priliko je „poljski muren“ (*Gryllus campestris*) uže na stežaj odprl vrata svojega stanovanja in ti potuhnjeno čepi pred svojo luknjo, ogre-vaje se v dobrodejnih solčnih žarkih. Kaj ti v tem času v svojizamišljenosti tuhta, ti ni mogoče zvedeti od njega, ker, kakor hitro se mu bližaš, brž ti smukne v zadnji kot luknje. Mali govnujač (*Aphodius prodromus*) in drugi njegovi tovariši tudi uže pridno rijejo in br-skajo po kravjeku srkaje iz njega škodljivi smrad.

Iz Kota v črnomeljskem okraji 16. jan. — Koncem leta smo volili nov občinski zastop, izvoljeni so: po-sestnik Janez Jerman iz Sodinjske vasi za župana, za svetovalca pa Matija Strukelj iz Starihovega vrha in Jaka Jodrič iz Kota, oba posestnika.

Iz Rovega kamniškega okraja 17. jan. — Pri ob-činski volitvi so bili izvoljeni: grajščak Feliks Staré za župana, posestnika Tomaž Osolin iz Žič in Jurij Jer-man iz Rovega pa za svetovalca.

Iz Dovskega v kamniškem okraji 18. jan. — Te dni sme imeli občinsko volitev, pri kateri so bili izvoljeni: za župana posestnik Jože Zupančič iz Dovskega, za svetovalca pa posestnika France Gostinčar iz Kleč in Jernej Kovič iz Osredka.

Iz ljubljanske okolice 22. jan. — Dobro je vrgel v zadnjih „Novicah“ župan iz ljubljanske okolice iskro med župane po Slovenskem in kakor sem videl, so jo vjeli uže tudi drugi slovenski listi, na pr. „Soča“ in celó nemški („Südsteirische Post“). Ne vem toraj, zakaj jo ljubljanska lista „Slovenec“ in „Narod“ čisto prezi-rata. — Da, da, županijski shodi — to je izvrstna misel, če je kedaj sprožila se kaka dobra misel, je to gotovo ta, in hvala lepa za njo dotičnemu gospodu žu-panu, čeravno imena njegovega ne vem. Sprožena je ta važna reč toraj uže, „Novice“ so celó rekly, da pri-čakujejo daljnih nadrobnejih razprav in aasvetov, kako bi se v dejanje spravila. Naj o tem izrečem jaz tudi svoje mnenje, pričakovajoč, da se bo za mano še kdo oglasil, če se do zdaj pred mano še ni. — Zdaj gre posebno za to, da si vpeljemo v urade, toraj tudi v žu-panijske pisarnice, naš slovenski jezik; dva župana ljubljanske okolice sta uže naznanila okrajnemu glav-arstvu, da ne bota več sprejemala od njega nemških do-pisov; zakaj niso naznanili kaj tacega vsi? Jaz mislim, da zato ne, ker se niso zmenili ali dogovorili. To bi se bilo pa lahko zgodilo, če bi bili imeli kak shod. Jaz sem toraj ves vnet za take shode in mislim, da, kar se

ljublanske okolice tiče, so taki shodi ravno tako lahki ali še lajši nego na pr. shodi močvirskega odbora in jaz bi rekel, da bi se vršili na vsak četrto leta o glav-nih somnjih, o katerih ima tako vsak gospodar, toraj tudi župan, v Ljubljani kaj opraviti, ne da bi pri tem kaj časa zgubil ali posebnih stroškov imel. — Enako se taki shodi lahko vršé po drugih okrajih ob smajnih dneh, ker v vsakem kraju, kjer je okrajno glav-arstvo ali okrajna sodnija, je gotovo po večkrat na leto so-menj. Pri tem bi še posebnih vabil ne bilo treba raz-pošiljati, razen za prvi shod; pri vsakem shodu bi se namreč župani lahko zmenili za čas in kraj drugega shoda in tako bi bila ta reč brez vseh sitnosti, potov in težav vpeljana. To le za zdaj in ob kratkem; pri-držim si pa še besedo, ker se mi reč za naše narodno življenje in za župansko poslovanje prevažna zdi.

Drug župan ljubljanske okolice.

Iz Kamnika 24. jan. — Poročati Vam imam žalostno novico, da smo danes zemlji izročili truplo prečastitega gospoda našega dekana Jurija Križaja, ki je 21. t. m. umrl. Rajnki je bil obče spoštovan narodnjak in vnet duhovnik. Pogreb je bil jako lep. Bodi blagemu gospodu zemljica lahka in spomin blag!

Iz Šiške 23. jan. (*Vodnikov spominek*.) Dne 2. fe-bruarija bo 125 let, odkar se je slavni Val. Vodnik rodil. Kako se je spomin V. Vodnika slavil od l. 1858. do danes, to povedó „Novice“ in drugi narodni listi. Pač ni narodnega društva na Slovenskem, ki ni slavilo Vodnika; ni narodnega pesnika, ne spretnega peresa, ki ni opeval ali risal slave Vodnikove, in ni odličnega govornika, ki ni govoril pri Vodnikovih slavnostih o njega neizmernih zaslugah. In kakor je bilo, ostalo bo še, kajti narod slovenski bo, dokler bo, hvaležen pokla-dal lovorov venec na glavo V. Vodniku. Gotovo se bode tudi letos po narodnih društvih praznoval V. Vod-nikov spomin 125letnega rojstva njegovega. Primerno pa bi bilo, da se o tej priliki prične zopet delovanje za spominek. Kakor slišimo, snuje se komité, ki prevzame skrb in delo v roke. Po želji ranjcega gosp. dr. Jan. Bleiweisa viteza Trsteniškega stopi na čelo delu čital-nica šišenska, oziroma njen odbor. Zastopnik tega od-bora z zastopniki národnih društev in odlični narodnjaki osnovali bodo poseben odbor za Val. Vodnikov spomi-nek, in bodo gotovo častno dovršili nalogo, katero je slav. Lovro Toman leta 1857. izročil slovenskemu na-rodu, za katero so pozueje oče Bleiweis in še drugi do-moljubi tako vspešno delovali, da je danes za spominek načrt gotov in denarja 4315 gold. — Treba toraj le še enkrat toliko novcev in primerne prostora. Ni sicer lahko v narodu nabrati tisočake, toda, kjer so potrebni za spominek V. Vodnika, dobili se bodo s pomočjo slo-venskih društev, domoljubov in častilcev neumrjočega Valentina Vodnika.

Iz Ljubljane. — Letos ima zimsko vreme prvo be-sedo in to zato, ker tako vreme po novem letu res ma-lokdo pomni. Kdor gre na kak grič ali na Šmarno goro, prinese polne pesti cvetic. Zdihujejo pri tem le tisti mestni delavci, ki so si druga leta zaslužili kaj z odpravljanjem snega. Tudi iz dežele nam prihajajo po-ročila o nenavadno gorkem vremenu. To bodi v „No-vicah“ zapisano le za spomin, ker se take zime v tem stoletji ni več nadejati. Bila je enaka le dvakrat, leta 1848. in 1834.

— (*Obrtnijska zadruga*) se je zdaj popolnem sesta-vila in imela uže svoj občni zbor pod predsedstvom njenega načelnika gosp. Horaka. Pravila je pre naredila, oziroma popravila tako, da je iz njih izpuščen ves po-litičen duh. Tako je nadejati se, da bo društvo delo-valo res le na pravo korist obrtnikom. Občni zbor je sklenil prošnjo do državnih poslencev, naj bi se pote-

za i za to, da bi se sklenila postava, po kateri bi se obrtne zadruge povsod morale narediti in da vsak, kdor se kake obrtnije loti, mora dokazati, da se je je res naučil; tudi za to naj se oglasijo poslanci, da bi se vstavilo delo kaznjencem na Gradu. — Peščici obrtnikov, ki se je od tega društva odcepila in hotela napraviti za-se posebej zadruzo s političnimi barvami, deželna vlada pravil ni potrdila.

— (*Poseben shod*) je imelo oni teden tukaj več občinskih tajnikov iz raznih krajev dežele kranjske — s katerega namena, ne vemo prav; slišali smo pa, da tudi ti snujejo nekako zadruzo z namenom, zboljšati, to je, zagotoviti si svoj stan; hočejo namreč postati nekako uradne osebe, obleči uradniške sukne in s tem doseči to, da bi jih ne mogel vsak župan po svoji volji odstavljati in nastavlja. Mi tem gospodom privoščimo prav iz srca vsak poboljšek, al kako bodo to dosegli, nam do zdaj ne gre nikakor v glavo.

— (*Narodni dom*) hočejo v Ljubljani zidati slovenski rodoljubi, njim na čelu gosp. dr. Moše, ki je te dni izdal poseben oklic s pravili. Delnice so po 200 goldinarjev. Vplačevati je ali vsa svota na enkrat ali pa v štirih polletnih obrokih po petdeset goldinarjev. Namen „doma“ bi bil, spraviti pod eno streho vsa narodna društva v Ljubljani, hiša pa bi potem, ko bi bile vse delnice izvadljane in poplačane, postala lastnina „Slovenske matice“. Na noge toraj, rodoljubi, ker če nam je kaj treba, treba nam je gotovo narodnega središča v slovenske dežele glavnem mestu Ljubljani, in to bi bilo ravno narodni dom.

— (*Somenj o sv. Pavlu*) je bil prvi dan prav živahen, največ zavoljo lepega vremena. Na živinskem trgu je bilo okoli 900 repov goveje živine, nekaj res prav lepe; se uže poznajo nasledki plemenske živine, katero s podporo ministerstva daje kmetijska družba živinorejcem. Pitana živina je šla drago, najlepših par volov po 400 do 450 gld.; kupili so jih največ kupci iz Goriškega, Tržaškega in Istre. Konj je bilo okoli 400, kupčija živahna; kupili so jih največ laški in koroški kupci. Prešičev gre še zmiraj veliko iz dežele v severne kraje, posebno na Bavarsko. — Tudi v drugem blagu je bila kupčija boljša ko lansko leto, le štacunarji se niso posebno pohvalili, ker je zima pregorka.

— (*Podoba umrlega dr. Jan. Bleiweisa vit. Trstniškega*) je, kakor smo ob kratkem uže omenili, v oljno barvanem tisku naročil gosp. Peregrin Kajzelj, steklar na starem trgu v Ljubljani. Narejena bo v Parizu po najnoveji sliki, katero je izdelal slikar gospod J. Franke, in gotova marca meseca. Kakor gosp. Kajzelj naznanja, bo 63 cm. široka in 79 cm. visoka, cena pa ji bo brez okvira 4 gold.; okviri se bodo dobivali pri njem razne vrste in cene, od 3 do 10 gold. Kdor si hoče omisliti podobo našega velikana in očeta, naj se prej ko prej oglaš pri gosp. Kajzelu, da bo ta vedel, koliko podob mu je naročiti.

— (*Slovensko gledišče*) V pondeljek se je v ljubljanskem gledišči kazala po Mir. Vilharji poslovenjena igra „Striček“. Igralci in igralka so se v obče dobro vedli, posebno gosp. Sršen in gospodični Nigrinovi. Igra je prav mikavna in kar človeka posebno veseli, slišati je bilo z odra vendar enkrat zopet pravi domači slovenski jezik, katerega novi prelagatelji uže več ne znajo. Le škoda, da je gledišče bilo tako prazno. Pogrešati je bilo posebno tistih, ki pravijo, da imajo patent za edino prodajo prave narodne inteligence. Tudi galerija ni bila polna, pa temu se ni čuditi, ker se je naše občinstvo

zadnji čas tako dolgo pitalo z igrami, ki niso prav nič po njegovem okusu, da se je naveličalo in vse veselje do gledišča zgubilo.

Novičar iz tujih in domačih dežel.

Z Dunaja. — Včerajšnja seja državnega zbora držala se je strogo mej dnevnega reda: Končal se je splošni razgovor o postavi zaradi poškodovanja zarubljenih zemljišč, potem vršile volitve v različne odseke. Prihodnja seja je v petek 27. dne t. m. in na dnevnem redu je med drugim v gosposki zbornici popravljena postava o hišnem davku. — Tudi gosposka zbornica imela je včeraj sejo in predložila je tam vlada sama namesto pokopanega Lienbacherjevega šolskega nasveta predlog o prenapredbi nekaterih določeb državne postave o ljudskih šolah. S tem bo menda uže konec te šolske gliste. — Borsa je zmiraj še nemirna, posebno zaradi poloma na francoskih borsah.

Iz Štajarskega. — Pregledovanje in potrjevanje žrebcev za plemo se bode vršilo: V Čmureku 25. in v Mariboru 26. januarja ob 10. uri zjutraj, v Mahrenbergu 27. in v Ptuj 28. januarja ob 11. uri dopoldne, v Ljutomeru 30. januarja in v Celji 1. februarja ob 10. uri, v Sevnici pa 3. februarja ob 9. uri zjutraj.

Iz Trsta. — Letos bo v Trstu razstava poljedelskih in obrtnijskih izdelkov v spomin 500letnega združenja Trsta z Avstrijo. Nadvojvoda Karol Ljudevit je na prošnjo odbora prevzel glavno pokroviteljstvo te razstave.

Iz Hercegovine. — V Krivoščiji in Hercegovini se upor še zmiraj širi, bilo je uže nekaj prask, mrtvih in ranjenih. — Gotovo je uže sedaj, da tam doli ne bo še kmalu reda in miru, akoravno se tje pošiljajo vsi mnogoštevilni vojaki, je popraviti veliko napak, veliko zamud.

— „Narod“ ima ta telegram iz Dunaja o dogodbah v Dalmaciji in Hercegovini: „Po oficijelnih poročilih nastal je 20. dan t. m. v Dubravi upor. Žandarmerijski oddelek v Glavatičevu zapodila je četa 150 ustašev nazaj; žandarmerijski oddelek potegnil se je v Konjico nazaj; vstaši udarili so jo za njim. Pri Vratlu stoji okolo 1000 vstašev, v Zagorji med Ulokom in Kalinovcem okolo 500 vstašev s Snider-puškami, 100 oboroženih s sekirami pod vodstvom serdarja Tungusa. Vstaške čete neumorno delajo na to, da tudi v družih krajih s terorizmom vbude vstajo. Vsled napada na žandarme pri Kalinovci odposlane tri kompanije iz Foče našle so 19. dan t. m. Vratlo Karnulo od vstašev zasedeno, kateri so se pa nazaj potegnili, ko so došle te kompanije. Lovski batalijon zadel je 18. dan t. m. pri rekognosciranju proti Uloku na mnogobrojne vstaške straže, ktere so se pa morale umakniti.

Žitna cena

v Ljubljani 21. januarja 1882.

Hektoliter: pšenice domače 9 gold. 10 kr. — banaške 10 gold. 3 kr. — turšice 6 gold. 20 kr. — soršice 7 gold. 80 kr. — rži 6 gold. — kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — prosa 5 gold. 3 kr. — ajde 4 gold. 87 kr. — ovs 3 gold. 14 kr. — Krompir 2 gold. 68 kr. 100 kilogramov.